

ТЕХНОЛОГИЯ ТАЪЛИМИДА ИЛҒОР ПЕДАГОГИК ТАЖРИБАЛАРНИ ОММАЛАШТИРИШ МЕТОДИКАСИ

Асатуллаева Феруза Нигматовна

Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети

Таълим тарбия назарияси ва методикаси

(Технологик таълим) йўналиши магистри

Аннотатция: *Ушбу мақолада Уқитувчи машғулотларни педагогик технология буйича лойihalашда қуйидагиларга амал қилиши кераклиги хақида, Илғор педагогик тажрибага уч хил асосий ёндошув мавжудлиги хақида, суз боради.*

Калит сузлар: *технология, уқитувчи, таълим, тажриба, машғулот, лойиха, курсатма.*

Илғор педагогик технология буйича уқув машғулоти лойihalашда уқитувчининг тайёргарлиги муҳим ҳисобланади. Қузатиш ва таҳлиллардан маълум бўлишича, бу фаолиятда уқитувчилар жиддий қийинчиликка учрайди ва бу улардан юқори малака ҳамда тажрибага эга бўлишни талаб қилади. Чунки бунда аниқ курсатмалар тузиш нисбатан қуқрок ижодий ёндашишни талаб қилади.

Тажрибали уқитувчи томонидан таълим олувчиларнинг уқув машғулотидаги муҳим жойлари, қайси жойини эслаб қолиш, қайси жойидан шунчаки хабардор бўлиши кераклиги аниқланади. Уқув машғулотининг қандай бўлиши уқитувчининг ижодқорлиги ва маҳоратига боғлиқ.

Уқув машғулотларини ташкил этиш ва утқазиш буйича қилинадиган ишлар асосан икки қисмдан иборат бўлиши лозим: машғулот лойihalасини тайёрлаш ва уни амалга ошириш. Машғулот лойihalасини тайёрлаш уқитувчи туза олиш фаолиятининг маҳсули бўлиб, қатор умумий хусусиятларга эга. Лойиха асосида уқитувчи ва таълим олувчиларнинг келажакда биргалиқда амалга оширадиган фаолияти ётади.

Машғулот лойihalаси маълумот мазмунини Давлат таълим стандартлари талаблари асосида таҳлил этишдан бошланади. Таҳлил маълумот мазмуни элементлари (билим, қуниқма ва малақалар, ижодий фаолият тажрибаси, муносабатлар) дастурларда қандай берилганлиги, дарслиқларда қандай ақс этирилганлигига қаратилади. Кейин машғулот мавзуси мазмуни урганилади, у ёки бу мавзуни урганишдан қузда тутилган мақсад, таълимнинг дидактик

максади, уқитувчи ва таълим олувчилар мақсади, мақсадларни амалга ошириш ва ҳисобга олиш варакалари, бериладиган уй ишлари миқдори, мавзулар буйича утказиладиган тест саволлари, рейтинг назорати боскичлари, эталон даражасида узлаштириш усули олдин-дан белгилаб қуйилади.

Замонавий педагогик технология таълим мақсадини аниқ урнатишдан бошлаб, то унинг натижаларини баҳолашгача булган боскичларнинг ҳар бири учун ижодий фаолиятни талаб этади. Уқитувчи машҒулотларни педагогик технология буйича лойихалашда қуйидагиларга амал қилиши муҳим ҳисобланади: уқув машҒулоти бошида таълим олувчиларда утиладиган мавзунини урганишга нисбатан қизиқиш уйҒотиш; машҒулот уқув

мақсадларини уларга эълон қилиш, зарур бўлса, уларга узгартиришлар киритиш; машҒулотни уқув фаолиятини ташкил этиш шакллари билан алмаштириб туриш; маъруза ва амалий машҒулотларда уқиш ва ёзиш орқали танқидий фикрнинг ривожлантириш ҳамда мавзу учун танлаб олинган интерфаол усуллардан фойдаланиш ва бошқалар.

Мавзунини лойихалашда, унинг номининг мазмуни, унга ажратилган соат, уқитувчи ва таълим олувчи мақсадлари, турли шаклдаги топшириқлар, таянч тушунчалар, уқитувчининг таълим олувчи уқув фаолиятини бошқаришининг услуби ва шакли, уқитишнинг график ва техник воситалари, ташхислаш усуллари қабилар курсатилади.

Педагогик тажриба тарбиячилар томонидан амалий иш жараёнида эгалланган билим, малака, қўникмалар асосида аниқланиб, педагогик маҳорат, педагогика фани тараққиётининг асосий манбааларидан бири сифатида талқин қилинади. Болалар таълим-тарбиясида янги имкониятлар очадиган, таълим-тарбиявий ишни шакллантиришда янги шакл, услуб ва усуллардан фойдаланган ҳолда ижодий натижага эришадиган тажрибани илғор иш тажрибаси деб аташ мумкин.

Педагогикага оид адабиётларда 40 га яқин «Илғор педагогик тажриба» тушунчалари мавжуд. Бу тушунчаларнинг ҳаммаси педагогик жараёни мақсадга йўналтирувчи, юқори кўрсаткичларга эришишга таъсир кўрсатувчи бир восита сифатида талқин қилинади. Илғор педагогик тажрибага уч хил асосий ёндошув мавжуд. Улар: -Намуна сифатида бошқа педагоглар ишларига нисбатан яхши натижа кўрсатувчи педагогнинг ўз иш тажрибаларига ёндошиш;

-Илмий текшириш ва тажриба –синов ишларини ҳаётга тадбиқ эта оладиган, яхши натижаларга эришадиган фаолиятларига ёндошиш;

-Янги, ноёб билимлар яратувчи ижодий изланувчи ижодкор педагогларга ёндошиш.

Илғор иш тажрибаларни излаш, ўрганиш, умумлаштириш, амалиётга тадбиқ этиш ва оммалаштириш – буларнинг ҳаммаси катта тарбиячи ёки мудиранинг асосий иш жараёнлари босқичларидир. Бу босқичлар қуйидагилардир:

Биринчи босқич. Бу босқичда педагогик жараён кузатилади. Кузатиш даврида тарбиячиларнинг илғор иш тажрибалари, алоҳида педагогларнинг яхши ишлари аниқланади.

Иккинчи босқич. Бу босқичда тўпланган тажрибаларни умумлаштириш лозим. Катта тарбиячи педагогга бор далилларни таҳлил қилишга, иккинчи даражали нарсалардан асосийсини танлашга ёрдам беради. Бунда тажрибанинг назарий асосланиши катта аҳамиятга эга. Мантиқий усуллардан тўғри фойдалана билиш тўғри натижа чиқаришга ёрдам беради.

Учинчи босқич. Бу босқичда илғор иш тажрибаларини амалиётга тадбиқ этиш ва оммалаштиришдир. Биргина мактабгача таълим муассасаси ўз тарбиячиларининг илғор иш тажрибаларини излаши, топиши, ўрганиши, умумлаштириши ва оммалаштириши ёки бошқа тарбиячиларнинг илғор иш тажрибаларини шу муассаса ҳаётига тадбиқ этиши мумкин. Амалиётда қўллаш учун танланган илғор иш тажрибалари танлашда қуйидаги мезонларга аҳамият бериш лозим.

-Унинг долзарблиги;

-Дастурамаллилиги;

-Қўллаш учун шарт-шароитнинг яратилганлиги;

-Тажрибанинг яхши натижага олиб келиши;

-Эришилган натижанинг турғунлилиги.

Фойдаланилган адабиётлар руйхати:

1. Арзикулов А.У. Интерфаол усуллар. -Самарқанд, 2003.

3. Илғор педагогик технология нима ва уни қандай қилиб ўқув жараёнида қўллаш мумкин. -Ma'rifat nuri газетаси, 20 сентябр 2007 йил.

4. Имомов Х.Х. Инвестицияни ташкил этиш ва молиялаштириш фани бўйича таълим технологияси. -Тошкент: ТДИУ, 2006.

5. Ишмухамедов Р.Ж. Инновацион технологиялар ёрдамида таълим самарадорлигини ошириш йўллари. -Тошкент, 2006.

6. Йўлдошев Ж.Ф., Усмонов С.А. Педагогик технология асослари. - Тошкент, 2005.

7. Каримжонов И.А. ва бошқ. Янги педагогик технологиялар. -Тошкент, 2002.

